

Pollare

WANDELING

Onze wandeling vertrekt aan de **Sint-Kristoffelkerk 1**, mooi, maar ongewoon gelegen op een heuvel. Deze inplanting heeft alles te maken met de verplaatsing tijdens de eerste helft van de 13de eeuw van het oude dorpscentrum van de wijk "Het Hekken" (nu: Nekkersput), waar de -reeds lang verdwenen- Sint-Martinuskerk stond, naar de huidige locatie. Het oorspronkelijke 13de-eeuwse kerkgebouw, dat er aanvankelijk geïsoleerd van de bebouwing stond, was een éénbeukig romaans zaalkerkje met een koor. Vermoedelijk in de 17de eeuw werd de kerk vergroot met twee dwarsbeuken en in de tweede helft van de 18de eeuw met een noordelijke zijbeuk en een stenen weststoren. In de 19de eeuw werd een tweede zijbeuk aangebouwd.

START- EN AANKOMSTPLAATS

Sint-Kristoffelkerk

AFSTAND

8,63 km

OPPERVLAKTE

355 ha

De plattegrond toont een Latijns kruis met een vierkante westertoren, een driebeukig schip, een vooruitspringend transept en een koor met driezijdige sluiting, geflankeerd door twee sacristieën. In de in 1852 verbouwde westgevel bemerken we boven de kerkdeur nog de sluitsteen met opschrift "ANNO 1761". Een andere ingrijpende verandering dateert van 1858 toen een neogotisch koor met spitsboogvensters en een -nu verdwenen- kalvarie, naar het oosten gericht, werd bijgebouwd. De vele verbouwingen gaven de kerk haar huidige neogotisch uitzicht. Binnenin geeft de combinatie van stijlen en materialen aan deze kerk een bijzondere charme. Op het ovale kerkhof dat het bedehuis omringt vinden we, naast interessante interbellumgraven, ook oudere en recente gedenkplaten aan de kerkmuur maar meest opvallend is het imposante graf van pastoor Carolus Boeykens (*1825 - † 1908), een arduinen kist geplaatst in de nis van de afgesloten lijkdeur.

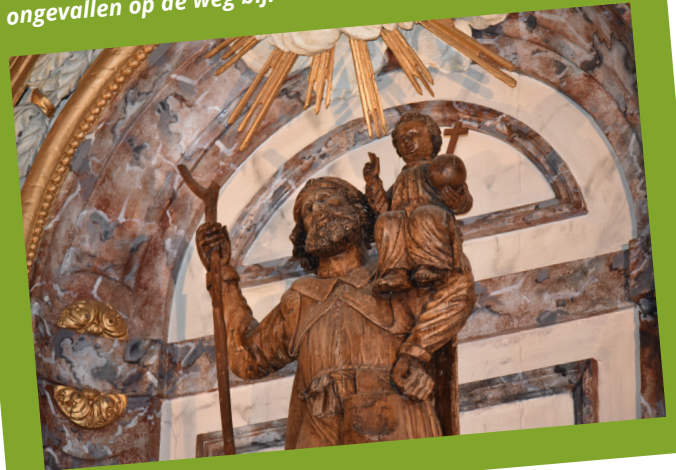

Pollare heeft nogal wat met Kerstmis: in de Kersttijd vult een merkwaardig grote kerststal het volledige koor. Het betreft een initiatief uit 1950 van de ijverige pastoor Claus die ook het Kristoffelbeeld liet plaatsen op de hoek van de "Plaatsberg", de heuvel naar de kerk, én de grote Mariakapel Moeder Gods op de Echel liet bouwen. Sinds midden jaren 1990 is er de drukbezochte gezellige Kerstmarkt, een aantal keer was er een kerstallententoonstelling en in de kerk staat sinds 2020 permanent een unieke kerststal uit 1902, overgebracht uit de gesloten Sint-Annakerk in Gent.

Onlosmakelijk verbonden met Pollare en zijn kerk is de Kristoffelverering en bijhorende jaarlijkse autowijding, telkens op de tweede en derde zondag van de maand juni. Al sinds 1937 zorgt de Broederschap van Sint-Kristoffel er voor dat eenieder veilig op de weg kan. Sint-Kristoffel is immers al generaties lang de patroonheilige van Pollare en sinds begin 20ste eeuw ook van alle weggebruikers en reizigers. In 1937 richtte Karel Fransman (°1902 - †1986) het Broederschap van Sint-Kristoffel op uit dankbaarheid omdat hij toen zonder schrammetje uit een zwaar verkeersongeval kwam. Hij kreeg bij de oprichting ervan de hulp van pastoor Corteville en enkele prominenten uit de streek. Op twee oorlogsjaren en een coronapandemie na vond de wijding altijd plaats. Al bij de eerste autowijding op 1 augustus 1937 werden er zo'n 200 auto's gewijd. Vandaag is dit gebeuren vooral een volksfeest dat ook hoffelijkheid en veiligheid in het verkeer wil promoten waar nog honderden auto's worden gewijd. Sint-Kristoffel doet niet moeilijk: naast auto's zijn ook motorvoertuigen, vrachtwagens, tractoren, fietsen, bestelwagens, paard en koets en zelfs voetgangers welkom!

Sint-Kristoffel wordt dus sinds mensenheugenis vereerd in deze parochie. Mogelijk is de nabijheid van de Dender en de aanwezigheid van een bron een aanknopingspunt voor het feit dat voor deze heilige werd gekozen als patroon van de kerk. Volgens de legende droeg de reus Reprobus mensen op zijn brede rug over de rivier. Op zekere dag stond daar een klein kind. De reus nam het op zijn schouders, het water steeg, het kind werd zwaarder en zwaarder en Reprobus bezweek bijna. Op de andere oever gekomen bleek het kind Christus zelf te zijn. Hij vertelde dat hij zo zwaar was omdat hij de last van de hele wereld droeg. Jezus Christus doopte de reus in de rivier en gaf hem de doopnaam Christophorus (Kristoffel), wat Christusdrager betekent... De heilige Kristoffel, die trouwens in 1969 door het Vaticaan van de Heiligenkalender werd afgevoerd maar zeer populair bleef, werd aanroepen tegen onweer, hagel, tand- en hoofdpijn en tegen een onboetvaardige en schielijke dood. Later werden daaraan toegevoegd: gevaarlijke klieren en gezwellen, pest, cholera, brand, zweren en tenslotte: bliksem. Bij de oprichting van de Confrerie in 1937 kwam ook nog de bescherming tegen gebeurlijke ongevallen op de weg bij.

We laten de kerk letterlijk achter ons en verlaten het kerkhof vooraan via het ijzeren hek. Op de Sint-Kristoffelstraat gaan we even links om dan rechts de Beukendreef in te wandelen die naar omhoog loopt. Eventjes verder nemen we, tussen de huizen met nummers 6 en 8, de eerste voetweg links, de Kapelleweg.

We vinden er inderdaad een eerste **oud kapelletje 2**, toegewijd aan Sint-Antonius. Met wat verbeelding staat dit witte kapelletje op een zonnige zomerdag met straalblauwe lucht ergens in Griekenland. Hier krijg je bovenaf een magnifiek zicht op de Dendervallei. Speur de horizon af en bemerk in dit unieke landschap onder andere de kerk van Appelterre, de watertoren van Sint-Lievens-Esse aan de kim en nog veel meer.

We slaan links af, komen in de bocht op de Echel en gaan rechtdoor. Rechts van de straat bevindt zich een waterreservoir dat een groot deel van de streek voorziet van drinkwater.

Aan het einde van de Echel vinden we links, op de hoek met de Hoogstraat, de rechthoekige bakstenen 19de-eeuwse **Sint-Donatuskerk 3**, sinds 2012 eigendom van de stad Ninove.

Links, via de Hoogstraat die we helemaal doorwandelen, komen we aan het voormalige **buurthuis van Pollare 4**, ingeplant aan het eind van de straat rechts. Deze verbouwde school kunnen we rangschikken onder de typische 19de-eeuwse landelijke schoolarchitectuur. Het huis op de hoek, vroeger ook een deel van de school, is nu een woning. We nemen er rechts Nekkersput, maar al na zo'n 150 meter, aan het huis met nummer 92, stappen we rechts de voetweg in met de mooie naam "Keizersweg".

We wandelen dit wegje volledig door tot het einde, steken de Pollarebaan over, stappen heel even rechts en nemen links, ter hoogte van huis met nummer 160, de gekasseide los die ons naar het open veld leidt waar we een "dikke" kilometer rechtdoor wandelen.

Welkom trouwens in dit prachtige open landschap met voor ons de kerk van Pamel en de getuigenheuvel van Ledeborg, overblijfsel van de Diestiaanse zee die zo'n 10 miljoen jaar geleden tot in onze contreien reikte. Links van ons zien we de Dendervallei met de gelijknamige slingerende rivier en, in al haar glorie, de Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk met scheve toren. Daar, op de "Coudenberg" in Ninove, pronkte vroeger de Norbertijnerabdij die tot de Franse revolutie het Ninoofse leven overheerste. Vind je in de oude stad ook het torentje van het oud stadhuis of de Hospitaalkapel? Weiden en akkers liggen als een lappendeken uitgezaaid, hier en daar bewaakt door hoge bomen.

*Soms breekt de hemel open, vol gouden zonnelicht
De wijde vlakten worden een heerlijk vergezicht
Begrensd met groene bomen, waarop de hemel rust
Vol donkerblauwe dromen, vol tijdeloze rust...
zong Will Tura in "Vlaanderen mijn land".*

Van dit landelijk schoon genieten stappen we door een vallei(tje) over een beekje en krijgen dan in de verte Meerbeke in zicht: wie goed kijkt merkt zeker de gevel op van de Meerbeekse Sint-Pieters- en Sint-Berlendiskerk en ook het torentje van buurthuis Berdam (de vroegere moderne "Trezekenskerk") priemt ergens tussen de huizen.

Voor we echter terug in de bewoonde wereld van de Stierstraat belanden nemen we, aan de Y-splitsing, onmiddellijk de scherpe bocht naar rechts (volg hier de pijl van de wandelknooppunten) of, ga nog even verder en stap rechts de holle weg in die ongeveer parallel met ons traject loopt en een eind verderop weer aansluit. Verder kuierend wandelen we langs een uitgestrekte plantage met fruitbomen en komen uiteindelijk weer tussen de huizen. Aan kapelletjes geen gebrek, links op de hoek met "De Kloef" (de eerste veldweg naar links) staat er alweer een. Wandel heel even rechtdoor op "Roe" en ga, aan het huis met nummer 19, links, het padje tussen de weide en de

Donatus is een typische weerheilige die wordt aanroepen tegen onweer, donder, bliksem en brand. Volgens de legende was Donatus van Münstereifel een Romeins soldaat uit de 2de eeuw die behoorde tot het "Legio Fulminatrix", het "Bliksemlegioen". Hij is een zogenaamde "catacombeheilige" (verwijzend naar de onderaardse begraafplaatsen van vroeg-christenen) van

wie in historisch opzicht niets gekend is maar waarover diverse legenden bestaan. Eén ervan is dat hij tijdens de Marcomannoorlog met zijn legioen omsingeld was. Uitgeput door dorst baden zij om regen, en kijk, een zwaar onweer zorgde voor verfrissing en ook het kamp van de vijand, de Marcomannen, werd in één adem door bliksem vernield. Danig onder de indruk beloofde Donatus zijn verdere leven aan God te wijden... Daarnaast is er ook een Donatus van Arezzo (Italië) die bisschop was in de 4de eeuw. Beiden worden aanzien als martelaren uit de eerste eeuwen van het christendom.

haag in. Aan het eind volgen we linksaf, gaan rechtdoor aan het kruispunt en zien, eens voorbij de huizen, het asfalt overgaan in een veldweg. Het volgende kruispunt is dit met Neuringen, let op, deze straat wordt druk bereden! Steek over en wandel rechtdoor 'Stebbingen' in. Opnieuw krijgen we weidse vergezichten voorgeschoteld: links ligt "Schoonen God"...

Vroeger vond je in Denderwindeke een watermolen en 5 windmolens: één ervan was "Schoonen God", genoemd naar een groot houten kruisbeeld -een kruislieveheer- dat zich langs de veldweg naar het dorpscentrum bevond. Ook de veldweg droeg de naam Schone-Godweg.

Na korte tijd duikt hier trouwens de molen "Ter Zeven Wegen" van Denderwindeke op in de verte.

Rechts vinden we op ons pad een bescheiden wit kapelletje toegewijd aan de Heilige Antonius van Padua met ernaast een **verzonken arduinen kruis 5** waarvan het opschrift luidt: 'D.O.M. - bidt voor de ziel van Petrus Franciscus Demoyer geboren te Geeraerdsbergen den 24 february 1802 wonende te Santbergen. Hier schilijk overleden den 24 december 1844'. Zo wordt de herinnering aan het smartelijke ongeval dat hier ooit plaats had levend gehouden...

Verder wandelend komen we aan een tweesprong waar we rechts, vóór het huis met nummer 7 (volg wandelknooppunt 70) langs de zijgevel een smal voetpadje nemen. De "Wispeleerweg" brengt ons, tussen weide en veld op de Flierendries.

We gaan er zo'n 100 meter links en zien, pal op een tweesprong, een **grote kapel ter ere van Sint-Antonius 6**, opgericht door 'Cornelius de Freyne, zijn vrouw Rosalie van bever en hunne kinderen' in 1901.

We vervolgen rechts van de kapel en wandelen rechtdoor via Flierendries. Ongeveer 200 meter verder, rechtover het huis met nummer 18 (wandelpaal met nummer 96), slaan we rechts de Kwaadbroeklos in die ons door het groen naar de Denderoevers leidt. Rechts in de hoogte zien we de kerktoren van Pollare (waar de koster zich ooit opsloot, zie verder), links kabbelt een beekje -gevoed door de Lambertusbron- dat uiteraard zijn monding in de Dender vindt. Aan het water gekomen kan je even uitblazen of je picknick bovenhalen ter hoogte van de schuilhut aan de Denderoever. We bevinden ons hoe dan ook in een indrukwekkend stuk natuur, zonder twijfel een van de meest aantrekkelijke decors op het jaagpad langs de Dender. Wij nemen er rechts. Let op: het is uitkijken geblazen voor de fietsers die duizelingwekkende snelheden halen op "de tragel"! Vroeger ging het er heel wat langzamer aan toe toen mens en dier de boten op de rivier trokken vanop dit pad... Wij kunnen rustig genieten van bomen, meersen en enorme bochten in de grillige rivier die de Kelten reeds "Tanera" (de woelige, de bruisende) noemden en zo de stroom zijn naam gaven. Met een beetje geluk zien we een of meer blauwe reigers. Ook vissers maken nu weer onlosmakelijk deel uit van de Denderboorden wat duidt op de verbeterde waterkwaliteit. Links op een heuvel, 's zomers verscholen tussen het groen, staat de Wildermolen van Appelterre, rechts zien we de heuvel die Pollare een enig mooi zicht op de Dendervallei biedt.

Al snel krijgen we de ijzeren voetgangersbrug over de Dender in het oog. Gelegen aan de vroegere "**Zwarte Fleisch**" **7**, een afspanning waar schippers en paarden konden bekomen van de geleverde inspanningen, verbindt dit **paraboolvormig bruggetje 8** Pollare op de rechteroever met Appelterre op de linkeroever.

*Er was eens...
...een eerste brug over de Dender, gedateerd 13de eeuw. Toen de brug verdween werd deze vervangen door een veerpont. We weten dat er in 1672 al een veer lag aan de oever van de rivier zodat passanten en vee konden worden overgezet en beide oevers van de rivier konden worden begraasd. Bij het veer lag ook een herberg, "t Schuyt" genoemd. Tijdens de kanalisatiewerken van de Dender in 1863 werd de herberg herdoopt tot "t Oud Schuyt", maar door de kanalisatie lag 't Oud Schuyt niet langer aan de Dender zelf, maar wat verderop. Er kwam een nieuwe herberg aan het water: "In de Zwarte Flesch". De herberg diende als overnachtingsplaats voor schiptrekkers en schippers. Er waren ook stallingen voor de trekpaarden en een kleine loskade waar vooral kolen werden gelost.
Ook de veerdienst bleef behouden en kende zelfs een groeiend succes door de opkomst van de pendelarbeid naar vooral Wallonië. Vele arbeiders van Pollare namen immers meer dan een platte, ijzeren bak met daarin plaats voor een tiental personen. "De Schuyt" werd voorgetrokken aan een kabel over het water, veerman van dienst was de herbergier en laatste eigenaar van de Zwarte Flesch, Talis (Vital De Jonghe). In 1905 stond de bouw van een "passerelle" voor het eerst op de agenda van de gemeenteraad, maar door politieke onenigheid duurde het tot 1913 voor de ijzeren brug een feit was. Bij het bouwen ervan verkocht Talis zijn hebben en houden en verliet, verbitterd, voorgoed de streek. Hij had immers gezworen nooit een voet op de nieuwe brug te zetten en, hij hield woord...*

Gelukkig kwam de brug ongeschonden uit de Eerste Wereldoorlog. Tussen beide Wereldoorlogen groeide de herberg en ijzeren brug uit tot een populaire trekpleister bij Brusselaars die er visten. Meestal namen de bewoners van de hoofdstad de boerentram om in de Denderstreek te geraken.

Maar ook de Ninovier kwam graag genieten van de rust in Pollare. Wandelend langs de Dender werd er genoten op één van de vele terrasjes die er ondertussen waren. De Tweede Wereldoorlog werd de brug bijna fataal. Terugtrekkende Engelse soldaten bliezen op 18 mei 1940 alle Denderbruggen op, ook die van Pollare. Het kunstwerk (een bouwkundige term voor een brug) brak in twee ongelijke delen. Het langste stuk werd gerecht en ondersteund door houten pijlers, de overblijvende afstand werd overbrugd met boomstammen. In 1948 werd de brug uiteindelijk hersteld. Maar, in de jaren vijftig keerde het tij. De vervuiling van de Dender deed de Brusselse dagtoeristen wegblijven. Ook de vispopulatie daalde dramatisch. Spijtig genoeg liet de gemeente Pollare, die de brug in eigendom had, ze verkommeren. Na de gemeentefusie speelde Ninove met de idee om de Pollarebrug af te breken en te vervangen door een nieuwe autobrug. Gelukkig werd de dorpskom in 1980 als dorpsgezicht beschermd en de ijzeren voetgangersbrug als monument in 1987 -omwille van haar industrieel-archeologische waarde en omdat ze een van de laatste ijzeren voetgangersbruggen over de Dender is. De brug was gered! In 1994-1995 werd ze volledig gerenoveerd: de landhoofden werden gerestaureerd, de ijzeren brug zelf, volledig opgevreten door roest, werd op een mistige 21 december 1994 met hijskranen opgetild en vervangen door een getrouwe replica.

Nog enkele cijfers? Spanwijdte: meer dan 31 meter, gewicht: 34 ton, aantal klinknagels: 7.875.

Herberg "In de Zwarte Flesch" werd afgebroken en maakte in 1990 plaats voor een vestiging van vzw Schoonderhage. Deze vereniging staat in voor de opvang van volwassenen met een mentale beperking. Nu is er van de vroegere herberg geen spoor meer te bekennen of toch? Men kan er inderdaad -zij het in een volledige nieuwbouw- op zonen feestdagen terecht in het café of, bij mooi weer, met veel geluk op het drukbezochte terras. Zeg niet zomaar "een terrasje doen" tegen deze hemelse plek aan de Dender... De Zwarte Flesch is een merkteken op de tocht van wandelaars en fietsers, een karakteristiek symbool van de vernieuwde Dendervallei en de rivier waarvan het prachtigste stuk zich stroomopwaarts voorbij Ninove bevindt. (bronnen: Erfgoedcel Denderland en M&L, Dirk Van de Perre).

hoevetje dat het jaartal 1859 vermeldt.

We stappen er rechts de Schuytstraat in en vinden rechts, op de parking van Tennisclub Sint-Kristoffel tegen de gevel, een **zandstenen kapelletje** 9.

Dit kleine bidhuisje, dat het jaartal 1771 draagt, heeft alles te maken met... Sint-Kristoffel. In vroeger tijden was er ook een bron die druk werd bezocht door bedevaarders. Aan de andere kant van de straat staat nog een L-vormig

Aan het einde van de Schuytstraat dwarsen we Pollaredorp en beklimmen, rechtdoor tussen het groen, met een laatste inspanning, de steile trappen die naar ons terug aan de kerk brengen waar deze fraaie wandeling aanving.

*Tot slot:
Eind september 1830 scheidde België zich af van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden: "de Brabantse omwenteling". In Pollare was het juist kermis. Ondanks de oorlog wilden de Pollarenaars dit eeuwenoud gebruik in ere houden. Het bier stond koel in de kelders, geur van vers brood sloeg uit alle bakhuizen en de zo gegeerde appeltrot (appelmoes) was klaar, goudgeel! Opeens werd gefluisterd, daarna geroepen en weldra geschreeuwd dat het Hollandse leger in aantocht was om alles te vuur en te zwaard te zetten. De koster van Pollare was niet erg moedig, maar wel verzot op lekkere trot. Hij nam zeventien teilen appelmoes en klauterde in de kerktoren. Zorgvuldig vergrendelde hij de binnendeur met drie sloten. Toen het gevaar geweken was, vond men de koster, slapend in de toren, te midden van de appeltrot... "Pollaarse trot" is tot op heden nog steeds een bekende Pollaarse specialiteit.*

